

ותמהינן: וכי הנותן את עירובו "חויץ לתחום", והיינו, במרחק יותר מאלפיים אמה, סלקא דעתך שיקנה העירוב?

אלא אימא: הנותן עירובו חויץ לעיבורה של העיר.

שנינו במשנה: **מה שנשכר מצד העירוב הוא מפסיד בצד הנגדי.**

ותמהינן: וכי רק מה שנשכר בצד העירוב הוא מפסיד בצד הנגדי, ותו לא?

והתניא: הנותן את עירובו בתוך עיבורה של עיר — לא עשה ולא כלום.

נתנו חויץ לעיבורה של עיר, אפילו אמה אחת — משתכר אותה אמה, ומפסיד את כל העיר כולה, מפני שמדת העיר עולה לו במדת התחום!

ומוכח שבצד הנגדי הוא מפסיד את כל העיר שנחשבה לו עד עתה כארבע אמות?! ומשנינן: **לא קשיא.**

כאן, שמפסיד את העיר בתור ארבע אמות, המדובר הוא שכלתה מדתו של אלפיים אמה ממקום עירובו כלפי העיר — **בחצי העיר.**

כאן, שנחשבת לו עדיין העיר כולה כארבע אמות איירי שכלתה מדתו בסוף העיר.

ובדברי אידי.

דאמר רבי אידי אמר רבי יהושע בן לוי: מי ששבת מחוץ לעיר מבלי לדעת שהוא נמצא בתחום אלפיים אמות מהעיר, לא יכנס לעיר אלא עד אלפיים אמה מהמקום ששבת בו.

היה מודד אלפיים פסיעות בינוניות, שכך

משער מי שבא למדוד מידת תחומו, ובא לתוך העיר, וכלתה מדתו בחצי העיר — אין לו אלא חצי העיר.

כלתה מדתו בסוף העיר — נעשית לו העיר כולה כארבע אמות. ומשלימין לו את השאר בהמשך מחוץ לעיר.

אמר רבי אידי: אין אלו אלא "דברי נביאות", שאין לדברים האלו טעם, ובהכרח שקיבל זאת מרבו בקבלה.

כי מסברא יש לנו לומר: מה לי כלתה מידתו בחצי העיר, מה לי כלתה בסוף העיר?

אמר רבא: תרוייהו, כלתה מידתו בסוף העיר, וכלתה מידתו בתוך העיר — תננה:

דתנן לקמן: **אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה**

ואין אנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר טא-א גדולה כדין ארבע אמות, אלא מידת העיר נחשבת להם במדידת תחומן במלואה.

מאי טעמא מחלקת המשנה בין אנשי העיר הגדולה לאנשי העיר הקטנה?

לאו, משום דהני, אנשי העיר הקטנה, כלתה מדתן בחצי העיר הגדולה, ולכן אין היא נחשבת להם כארבע אמות, וכמו הדין הראשון שאמר רבי יהושע בן לוי.

דהני, אנשי העיר הגדולה, כלתה מדתן בסוף העיר הקטנה, ולכן העיר נחשבת להם כארבע אמות, וכמו שאמר רבי יהושע בן לוי בדין השני.

ואם כן, קשה לרב אידי שהגדיר את דברי

ומשנינן: הדין בכלתה מידתו בסוף העיר, שאינו מתבאר במשנה, איצטריכא ליה לרבי יהושע בן לוי להשמיענו, דלא תנן במשנה.

אמר רב נחמן: בין מאן דתני אנשי עיר קטנה מהלכים את כל העיר הגדולה [וכדורב אידין] — לא משתבש. אין בידו שיבוש.

ובין מאן דתני אין אנשי עיר קטנה מהלכים את כל העיר הגדולה — לא משתבש.

מאן דתני אנשי עיר קטנה מהלכין את כל העיר הגדולה לא משתבש — דמוקים לה בנותן את עירובו שאז קנה את כל העיר.

ומאן דתני אין אנשי עיר קטנה מהלכין את כל העיר הגדולה לא משתבש — דמוקים לה במודד.

וחסורי מחסרא במשנה וחכי קתני:

אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה, ואין אנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה.

כמה דברים אמורים — במודד.

אבל מי שהיה בעיר גדולה והניח את עירובו בעיר קטנה.

או שהיה בעיר קטנה והניח את עירובו בעיר גדולה — מהלך את כולה של העיר השניה, ומודד חוצה לה אלפים אמה.

אמר רב יוסף אמר רמי בר אבא אמר רב הונא: עיר שיושבת על שפת הנחל, שהוא עמוק, וסכנה לגור לידו אם אין גדר ליד הנחל.

הרי אם יש לפניו דקה חומה בגובה ארבע אמות, הרי היא נחשבת לעיר, ולכן — מודדים לה את תחום העיר משפת הנחל.

רבי יהושע בן לוי כ"דברי נבואה", וקשה גם על רבי יהושע בן לוי, שהרי דבריו כבר נאמרו במשנה!

ומשנינן: רבי אידי שנה את המשנה אחרת, ולפי גירסתו אכן אין חילוק בין אנשי עיר גדולה לאנשי עיר קטנה.

אלא אנשי עיר גדולה מהלכים את כל העיר הקטנה.

וכמו כן אנשי עיר הקטנה מהלכין את כל העיר הגדולה.

כך תני רב אידי במשנה.

דמוקים לה את המשנה בנותן את עירובו בעיר השניה. כי בנתינת עירוב קונים את כל העיר להיות כארבע אמות ולמדוד את התחום מחוץ לעיר.

אבל מודד שלא הניח עירוב לא תנן במשנתנו, ואין אנו יודעים מדברי המשנה חילוק בין כלתה מידתו בסוף העיר או באמצע העיר.

ובכך מתרץ רב אידי גם את הקושיה על רבי יהושע, מהו חידושו?

כי לפי מה שהעמיד את המשנה בנותן עירובו בעיר ולא במודד, חידש רבי יהושע את דינו של מודד.

ותמהינן: וכי לא נזכר דין מודד במשנתנו?

והתנן במפורש במשנה הבאה [בסוף העמוד הזה]:

ולמודד שאמרו חכמים שנותנין לו אלפים אמה, דין זה אמור שאפילו סוף מדרתו בלה במערה, אינו רשאי להמשיך ולהלך בה.

פוגעין היו **בני גדר לבני חמתן** כשבאו בני חמתן לעירם של בני גדר.

ומאי "התיר רבי שיהיו בני גדר יורדין לחמתן, ושלא יהיו בני חמתן עוליין לגדר" — **התקין רבי**, שלא יהיו בני חמתן עוליין לגדר, כדי שלא יפגעו בהם שם בני גדר.

ומאי שנא שהתקין דוקא בשבת שלא יעלו לשם?

משום **דשכיחא בה שכרות**, ואז הם פוגעים.

והוינן בה: אם כן, **כי אזלי בני גדר להתם**, לחמתן — **נמי מטטרגי להו** יפגעו בהם.

ומשנינן במשל: **כלבא בלא מתיה** כלב שאינו נמצא בעירו — **שב שנין** שבע שנים **לא נבא**.

והיינו, שאינם תוקפים כאשר הם בעיר אחרת.

ואכתי הוינן בה: אם נאמר שאינם משתמשים בכוחם בעיר אחרת, **השתא נמי**, נחשוש לצד ההפוך, **כי מטטרגי** יפגעו בני חמתן **לבני גדר**, כנקמה על שהם פוגעים בהם.

ומשנינן: **כולי האי** — **לא כייפי להו**, שבני גדר הבאים לחמתן לא יאפשרו לבני חמתן לפגוע בהם.

רב ספרא אמר: חמתן — **עיר העשויה כקשת הואי**. והיה המרחק בין שני ראשיה יותר מארבעת אלפים אמה. ולכן אין מודדים לאנשים הגרים בכיפת הקשת אלא מבתיהם.

והיתה העיר חמתן כולה מובלעת בתוך התחום של בני גדר, ולכן היו יכולים בני

ואם לאו, שאין גדר כזאת, אין ישובה של העיר נחשב לעיר אלא יושביה חשובים כיושבי צריפין, ולכן אין מודדין לה **אלא מפתח ביתו** של כל אחד מיושביה.

אמר ליה אבוי רב יוסף [בניחותא]: דקה בגובה **ארבע אמות אמרת לן עלה**.

והוינן בה: **מאי שנא** דקה זאת ששיעורה בארבע אמות **מכל דקי דעלמא** דשיעורן הוא **ארבעה טפחים בלבד**?

אמר ליה רב יוסף לאבוי: **התם לא בעיתא תשמישתא**.

הבא על שפת הנחל — **בעיתא תשמישתא**.

אמר רב יוסף: **מנא אמינא** לה דין זה, שמקום סכנה אינו נחשב לעיר?

דתניא: **התיר רבי שיהו בני העיר גדר הנמצאים במעלה ההר יורדין לעיר חמתן הנמצאת באמצע שיפוע ההר**, אבל **ואין בני חמתן עוליין לגדר**.

מאי טעמא לחלק ביניהם?

לאו, משום **דהני בני גדר עבוד דקה להגן עליהם מהסכנה של שיפוע ההר**.

ולכן, הרי הם חשובים כבני עיר, שמודדים להם מחומת העיר ולא מביתם, ולכן הם יכולים להגיע עד חמתן.

אבל, **והני**, בני חמתן **לא עבוד דקה**, וכיון שסכנה לגור במקום שכזה, אין הם נחשבים כבני עיר, אלא כיושבי צריפין, שמודדים להם מבתיהם, ולכן אינם יכולים להגיע לעיר גדר.

כי אתא רב דימי אמר: **טטרוגי מטטרגי להו**